

JÖRN
LIER
HORST
HILJAINEN
MERI

Suomentanut Päivi Kivelä

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

NORLA, Norwegian Literature Abroad, on tukenut tämän käännöksen julkaisua.

Norjankielinen alkuteos *Når havet stilner*

Copyright © Jørn Lier Horst 2006

Published by agreement with Salomonsson Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

ISBN 978-951-1-43153-4

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2023

Beatelle ja lapsille
– ajasta ja kärsivällisyydestä

William Wisting nosti vilkkuvalon auton katolle ja ajoi ulos poliisitalon pysäköintihallista. Sininen valo yritti leikata illan pimeyttä ja heijastui takaisin sakeasta sumusta, joka oli levinnyt mereltä kaupunkiin.

Hälytystehtävä ei olisi kulunut hänelle, mutta partio oli vuoron toisella puolella, missä paloi kesämökki. Wisting oli ollut yksin poliisitalolla kun hälytys tuli ja lähtenyt vastahakoisesti liikkeelle.

Perille päästyään hän yllättyi melkoisesti.

Apteekin oven lasiruutu oli rikki ja tuulikaapissa oli kasa sirpaleita. Portailla makasi mies ylävartalo paljaana, mustat puvunhousut jalassa ja valkoinen kauluspaita lanteille sidottuna. Ensi silmäyksellä humalainen, joka oli kompastunut ja rikkonut ruudun kaatuessaan. Mutta ei sittenkään. Mies oli aseteltu portaille. Hän makasi kylkiasennossa, joka Wistingille oli opetettu vuosia sitten ensiapukurssilla. Miehen asento, käsi siististi posken alla, sai Wistingin hätkähtämään jo ennen kuin hän huomasi veren, jota alkoi tihkua siteenä käytetyn paidan läpi.

Hän nielaisi ja tarttui poliisiradioon.

”Ambulanssi paikalle”, hän sanoi vakaalla äänellä.

”*Ambulanssi?*” päivystäjän ääni rahisi.

”Ambulanssi Stavernin apteekin eteen”, Wisting vahvisti, pudotti mikrofonin matkustajan penkille ja nousi autosta.

Mies makasi liikkumatta silmät kiinni ja suu raollaan. Huulet olivat kuivat ja rohtuneet. Suupieleen oli kuivunut verinen sylkijuova.

Hän oli ehkä Wistingin ikäinen, noin neljänkymmenenviiden, mutta vaikutti huomattavasti hyväkuntoisemmalta ja lihaksikkaammalta. Urheilulliselta. Kasvot olivat miehekkäät ja voimakaspiirteiset, partaa ei ollut ajettu pariin päivään.

Wisting läpsäytti miestä molemmille poskille. Nenästä valui limaa, mitään muuta reaktiota ei näkynyt.

Wisting tunnusteli hätääntyneenä kaulakuoppaa kahdella sormella etsien pulssia, mutta tunsi vain lämpimän ja nihkeän ihon.

Kadun toisella puolella Nalumin leipomon edessä seisoivat kaksi vanhaa rouvaa, molemmilla koira talutushihnassa. Toinen tuli varovasti pari askelta lähemmäksi.

”Ajattelimme soittaa sairausauton”, nainen sanoi. ”Mutta kummallakaan ei ollut puhelinta mukana.”

Wisting ei keksinyt sopivaa vastausta vaan kääntyi takaisin katsomaan miestä. Hän huomasi käsivarressa pienen tatuoinnin. Kapean silmän, joka oli tehty hyvin tarkasti kalpeaan ihoon. Pienet yksityiskohdat tekivät kuvasta niin elävän, että Wisting käänsi vaistomaisesti katseensa pois.

Hän yritti edelleen tutkia oliko mies hengissä ja siirsi sormensa toiseen kohtaan miehen kaulalla. Hyvin heikko syke tuntui, mutta hän ei ollut varma oliko se lähtöisin hänen omista sormistaan vai miehen kaulavaltimosta. Hän painoi korvansa suun eteen. Syvältä rinnasta kuului kostea rahinaa. Wisting epäili ettei se ollut hyvä merkki, mutta ainakin mies oli elossa.

Haavan päälle sidottu paita alkoi olla läpimärkä verestä. Wisting irrotti vyönsä ja kiristi sen siteen päälle saadakseen lisää painetta haavaan. Sitten hän perääntyi pari askelta ja katseli loukkaantunutta. Enempää hän ei voinut tehdä ambulanssia odottaessaan.

”Hän vain makasi tuossa”, toinen vanha rouva sanoi hänen selkensä takaa.

”Näkyikö täällä muita?” Wisting kysyi.

Naiset katsoivat toisiinsa.

”Yksi auto ajoi ohi”, toinen sanoi epävarmasti.

”Millainen auto?”

Nainen epäroi. ”Sellainen pieni ja harmaa. Se ajoi kovaa... ja väärällä puolella katua.”

Wisting yritti salata harminsä hatarista silminnäkijälausunnoista. Sitten hän huomasi jotain apteekin tuulikaapissa lasinsirpaleiden keskellä. Jotain karvaista ja pörröistä. Kesti hetken ennen kuin hän käsitti, että se oli peikko. Sellainen ruma kivi-peikko, jolla oli maalatut silmät ja takkuinen tukka, niitä myytiin turisteille hotellien vastaanotoissa ja lentoasemilla.

Vanhasta tottumuksesta Wisting otti puhelimen taskusta ja alkoi valita Finn Haberin numeroa, mutta keskeytti. Vanha ja kokenut rikospaikkatutkija oli jäänyt eläkkeelle. He olivat kuitenkin saaneet pätevän seuraajan Espen Mortensenista, joka oli ollut viime kuukaudet kurseilla.

Mortensen vastasi heti.

”Voitko tulla töihin?”

”Milloin ja minne?”

”Stavernin apteekille.”

”Mitä on tapahtunut?”

Wisting vilkaisi taakseen ennen kuin vastasi, ikään kuin selitys sieltä löytyisi. Hän näki vain mustan kissan, joka pinkaisi mustan asfaltin poikki.

”En tiedä”, hän vastasi ja nielaisi. ”En tosiaankaan tiedä.”

Kylmä tuulenpuuska puhalsi sumua pitkin kapeaa katua ja Wistingille tuli epämiellyttävä olo. Hän alkoi kehitellä mielesään pahimman vaihtoehdon teoriaa.

Pahimmassa tapauksessa mies kuolisi.

Wisting nielaisi uudestaan.

Pahimmassa tapauksessa mies oli tuotu apteekin portaille kuolemaan.

2

Projektori heijasti seinälle kuvan apteekin portailta löytyneestä miehestä. Kuvassa hän makasi sairaalasängyssä silmät kiinni. Nenästä lähti muoviletku, joka oli kiinnitetty teipillä poskeen. Suussa oli putki, jonka kautta hän sai ilmaa ja happea. Kasvot näyttivät jäykältä naamiolta.

Kokoushuoneessa oli kolme rikostutkijaa. Espen Mortensen ja Torunn Borg katselivat kuvaa Wistingin kanssa. Wisting oli pyytänyt myös Nils Hammeria tulemaan, mutta miestä ei vielä näkynyt. Hammer oli huumetutkija ja teki enimmäkseen mitä halusi, niin poliisitalolla kuin kentälläkin. Hänellä oli ristiriitainen maine, mutta siitä huolimatta hän oli talon taitavimpia rikostutkijoita. Wisting pyysi hänet aina mukaan ryhmäänsä kun jotain erityistä tapahtui.

”Hänet vietiin helikopterilla Ullevåliin myöhään illalla ja leikattiin yöllä”, Mortensen aloitti ja nyökkäsi kuvaan päin. ”Kuva on lääkärin ottama”, hän jatkoi, veti henkeä ja lisäsi: ”Miestä oli ammuttu.”

Wisting oli saanut lyhyen selostuksen ampumavammoista tunti sitten ja kutsunut toiset aamupäiväkokoukseen. Hän huomasi, että Torunn Borg kiinnostui heti kuullessaan että oli kyse ampumisen uhrista.

”Miehen tila on edelleen vakava”, Mortensen lisäsi. ”Vaikeita sisäisiä vammoja.”

Kokoushuoneen ovi tempaistiin auki ja Nils Hammer tuli sisään. ”Se hemmetin vaihdelaatikko hajosi.” Hammer istahti tuoliin. ”Jouduin kävelemään Torstrandista asti”, hän jatkoi ja pyyhkäisi hikistä otsaansa kädenselällä.

Wisting hymyili. Hammerin vanha Ford oli jäänyt tielle lukemattomia kertoja ja poliisin palkoilla oli varmaan jo vaikea maksaa korjauskuluja.

”Jatka”, Hammer kehotti Espen Mortensenia.

Mortensen nyökkäsi ja esitti yhteenvedon: ”Miestä oli siis ammuttu vatsaan ja hän on tajuton.”

”Kuka hän on?” Hammer kysyi.

”Emme tiedä”, Mortensen vastasi. ”Miehellä ei ollut mitään papereita eikä kadonneissa tai etsityissä ole ketään, johon tunto-merkit sopisivat.”

Mortensen naputteli hetken näppäimiä ja seinälle tuli lähikuva miehen käsivarren tatuoinnista. Suurennoksesta näkyi miten taitavasti se oli tehty, tummaan pupilliin heijastui pieniä liekkejä.

”Pyysin myös kuvan tatuoinnista”, Mortensen selitti. ”Se on niin erikoinen.”

”Se on tyyli-rikko”, Torunn Borg huomautti. ”Pukumiehillä ei yleensä ole tatuointeja. Ehkä hän oli menossa juhliin.”

”Hän näytti pukumieheltä”, Mortensen vastusti. ”Lyhyttukkainen, treenattu ja hyväkuntoinen. Ei sellainen, jolla odottaisi näkevänsä tatuointeja.”

”Tuo on pelkkää arvailua”, Wisting keskeytti. ”Näytetään kuvaa kaupungin tatuointiliikkeissä ja kysytään, onko niissä nähty sellaista.”

Torunn Borg hymyili ja nyökkäsi merkiksi, että hoitaisi asian.

”Milloin hän mahdollisesti herää?” Hammer kysyi.

”Ei mitään tietoa”, Mortensen vastasi. ”Jos hän edes herää.”

”Silloin tästä tulee murhajuttu”, Hammer sanoi.

Wisting nyökkäsi. Hänestä alkoi tuntua että tapaus oli vakava, mutta hän yritti häpeillen salata intonsa, joka valtasi hänet joka

kerta kun hän tiesi pääsevänsä koettelemaan kykyjään tutkijana ja poliisina. Ja ihmisenä.

”Mitä rikospaikalta selvisi?” hän kysyi.

Espen Mortensen kääntyi tietokoneeseen päin ja seinälle heijastui hieman ylivalottunut kuva apteekin tyhjästä portaista.

”Varsinainen rikospaikka ei ole tiedossa”, Mortensen selitti. ”Miestä oli ammuttu ja haava sidottu jossain muualla ennen kuin hänet tuotiin apteekin portaille.”

Wisting nyökkäsi ja katseli kiviportaille jäänyttä pientä veriläikkää.

”Onko aseesta mitään tietoa?” Nils Hammer kysyi, keikautti tuoliaan taaksepäin ja veti vatsaa sisään kaivaessaan nuuskarasiaa housuntaskusta.

Mortensen pudisti päätään. ”Luoti oli mennyt läpi. Lääkärit eivät osanneet sanoa kaliiperista mitään.”

”Onko muita tietoja?” Torunn Borg kysyi muistilehtiö valmiina.

Espen Mortensen napsautti uuden kuvan esiin. Siinä näkyi kankaanpala, joka oli lähtöisin miehen paidasta. Ensihoitajat olivat leikanneet paidan niin että haavan päälle kiristetty solmu säilyi ehjänä. Paita oli verinen ja sen helmassa oli edessä ja takana reikä siinä kohtaa missä luoti oli lävistänyt vatsan. Wisting huomasi että monta nappia puuttui, luultavasti paita oli repäistyt miehen päältä kun vammoja tutkittiin.

”Pakkasin paidan ja lähetän sen oikeuslääketieteen laitokselle”, Mortensen selitti. ”Haavan sitojalta tai sitojilta jäi varmaankin sen verran hikeä ja ihosoluja kankaaseen, että niistä saa dna-profiilin.”

Mortensen näytti seuraavan kuvan.

”Ennen pakkaamista avasin solmun”, hän jatkoi ja osoitti kuvasta, mitä oli löytänyt.

”Sytytin”, Torunn Borg totesi.

”Se oli solmun sisällä.”

Wisting kumartui eteenpäin ja katseli kuvaa pää vinossa.

”Se joka uhria hoiti teki painesiteen”, Mortensen selitti. ”Tiukan siteen, joka kiristetään avohaavaa vasten verenvuodon hillitsemiseksi. Yleensä solmun sisään pannaan jotain kovaa lisäämään painetta.”

”Soft Service”, Wisting luki.

Mortensen nyökkäsi ja näytti kuvan syyttimen toisesta puolesta. *Rester.no*, siinä luki.

”Paikallisen tietokonefirman mainosytytin”, hän sanoi. ”Otin yhteyttä omistajaan. Hän oli teettänyt tuhat tuollaista syytintä, mutta vain suunnilleen puolet on jaettu.”

Nils Hammer virnisti: ”Hieno! Mahdollisten syyllisten määrä putosi hetkessä viiteensataan.”

”Kenelle niitä on jaettu?” Torunn Borg kysyi.

”Liikkeellä on kuitenkin vähemmän kuin viisisataa”, Espen Mortensen vastasi välittämättä Hammerin ivallisesta huomautuksesta. ”Syyttimiä on jaossa kioskeissa ja muissa paikoissa, joissa myydään tupakkaa. Pistäydyin Narvesen-kioskissa. Heillä oli rasia kassan alapuolella. Siinä oli ollut kaksikymmentä syytintä, mutta vasta neljä oli annettu asiakkaille. He tietysti mieluummin myyvät syyttimen, mutta antavat ilmaisen mainosytyttimen jos joku haluaa ostaa tulitikkuja.”

”Ampujalla on paikallisia yhteyksiä”, Torunn Borg sanoi ja nappi kynällä muistilehtiötään.

”Tuskin ampuja satoi uhria”, Hammer huomautti. ”Pikeminkin pelastaja.”

”Ensimmäisenä minulle tulee mieleen vahingonlaukaus”, Torunn Borg selitti. ”Mies itse tai hänen toverinsa laukaisi aseensa vahingossa.”

Selitys kuulosti uskottavalta ja Wisting yritti nieleskellä pettymystään siitä, että tapaus olisikin niin yksinkertainen.

”Miksi he eivät soittaneet ambulanssia?” Hammer ei antanut periksi.

”Ehkä ase oli laitton”, Torunn Borg ehdotti. ”He eivät ottaneet yhteyttä mihinkään vaan toivat miehen autolla kaupunkiin, kantoivat apteekin portaille ja laukaisivat murtohälyttimen, jotta hän saisi apua.”

”Silloin olisi ollut parempi viedä hänet Larvikin sairaalan ovelle”, Hammer huomautti. ”Huonoja kavereita.”

”Mitä tämä kertoo meille miehestä, mahdollisesta auttajasta?” Wisting kysyi. ”Paitsi että hän on huono kaveri.”

”Hän osaa antaa ensiapua”, Torunn Borg sanoi.

”Niin”, Wisting myönsi. ”Kylkiasento ja paineside viittaavat ensiapukurssiin.”

”Paikallinen yhteys”, Hammer muistutti ja osoitti sytyttimen kuvaa.

Muita ehdotuksia ei tullut. Mortensen heijasti seinälle seuraavan kuvan, jossa oli pörrötukkainen kivipeikko.

”Peikko oli heitetty lasiruudun läpi”, hän kertoi. ”Löysin siitä kaksi sormenjälkeä.”

”Ja peikko on paras johtolankasi?” Hammer virnisti ja imaisi nuuskamöykkyä.

”Jaetaan tehtävät”, Wisting keskeytti. ”Tärkeintä on tunnistaa mies.” Hän kääntyi Torunn Borgiin päin. ”Sinä pidät yhteyttä sairaalaan ja varmistat, että meille ilmoitetaan jos hän herää. Lisäksi häneltä täytyy ottaa sormenjäljet, pyydä apua Oslon tekniikalta.”

”Pitäisikö kuva julkaista lehdessä?” Hammer kysyi.

”Ei tässä vaiheessa”, Wisting vastasi ja osoitti kynällä Hammeria. ”Sinä hoidat peikon.”

”Peikon?”

”Missä niitä tehdään ja missä myydään.”

Hammer kohotteli kulmiaan kun kirjoitti asian muistiin.

”Käy myös Torunnin kanssa Stavernissa kuulostelemassa juoruja. Kyllä siellä joku tietää jotain.”

”Mitä minä teen?” Mortensen kysyi.

”Sinä?” Wisting hymyili. ”Sinä lähdet Kaupangholmeniin.”

”Kaupangholmeniin?”

”Mökipalo.”

”Eikö tämä tapaus ole tärkeämpi?” Mortensen vastusti.

”Syyteohjeet, luku seitsemän”, Wisting vastasi olkapäitään kohauttaen. ”Tulipalo- ja onnettomuuspaikoilla poliisin kuuluu tehdä tutkimukset, ja sinä olet meillä ainoa joka osaa.”

Wisting nousi merkiksi, että kokous oli päättynyt.

”Mutta toimi nopeasti”, hän lisäsi nuorelle rikospaikkatutkijalle. ”Luultavasti tarvitsen sinua melko pian toisaalla.”

3

Kello oli kolme minuuttia yli yksi kun Espen Mortensen soitti. Wisting oli juuri istunut pöytänsä taakse kahvimuki kädessä. Hän nosti kuulokkeen ja joi kahvia kuunnellussaan. Mortensenin lopetettua hän laskee mukin edellisen päivän sanomalehden päälle ja tiesi, että kahvi olisi kylmää kun hän palaisi.

Nils Hammer tuli ovella vastaan.

”Raportti peikosta”, Hammer virnuili ja heilutteli paperia.

”Hitot peikosta”, Wisting sanoi. ”Tule mukaan.”

Palopaikka oli itään viettävällä rinteellä Kaupangholmenin kärjessä. Helpoimmin sinne pääsi veneellä pitkin Viksfjordenia, mutta poliisi ja palokunta olivat tulleet jalkaisin maantieltä viimeiset kolmesataa metriä. Se näkyi lopputuloksessa. Mökki oli palanut maan tasalle, vain tiilistä muurattu savupiippu ja vanhat betoniportaat olivat jääneet jäljelle. Tuli oli levinnyt myös heikkoon ja risukkoon. Rinne oli musta ja kaikkialla leijui kitkerä savunhaju.

Kevyt tiikusade ja viileä koillistuuli korostivat alakuloista tunnelmaa. Pieni joukko katsojia seisoi harjanteella sulkunauhan takana, niin kaukana etteivät he kunnolla nähneet mitä palopaikalla tapahtui.

Espen Mortensen seisoi tummansinisissä haalareissaan rannassa ja katseli muistilehtiötä pää kumarassa.

”Tänne!” hän huusi huomattuaan Wistingin ja Hammerin.

Mortensenin viereen kalliolle oli levitetty vihreä pressu. Sen keskellä oli ihmisen hiiltyneet jäännökset. Ruumis oli käpertynyt sikiöasentoon. Pää oli palanut melkein kokonaan ja raajat olivat kutistuneet pieniksi möykyiksi.

Wisting kääntyi katsomaan palopaikkaa, missä palomiehet käärivät letkuja kokoon.

”Kerro”, hän sanoi.

”Olin ollut täällä tunnin kun palomiehet löysivät hänet”, Mortensen selitti. ”Hän makasi keskellä raunioita.”

”Kuka hän on?” Nils Hammer kysyi ja kumartui katsomaan pahoin palanutta ruumista lähempää.

”Ei mitään tietoa vielä.”

”Mökin omistaja?” Hammer ehdotti ja oikaisi selkensä.

”Ei, häntä on jo puhutettu.”

”Kuka hän on?”

”Se onkin vähän mutkikas juttu.” Mortensen kyhnytti takaraivoaan kertoessaan omistussuhteista. ”Tämän niemen omistaa stavernilainen Jonny Sundquist, mutta mökin tontti on vuokrattu Dag Stubbenesille. Hän omistaa mökin mutta ei käytä sitä vaan on antanut sen vuokralle määrääjäksi.”

”Kenelle?”

”Hän ei tiennyt.”

”Ei tiennyt?”

”Pelastuslaitos ilmoitti hänelle tulipalosta ja hän kävi paikalla aamulla, mutta ei muistanut vuokralaisen nimeä eikä tiennyt minne vuokrasopimus oli joutunut.”

”Mikä tuo on?” Hammer kysyi osoittaen jotain hiiltynyttä, joka oli muovipussissa ruumiin vieressä.

”Se onkin kiinnostava”, Mortensen vastasi ja nosti pussin. ”Se löytyi ruumiin päältä. Auttaa toivottavasti tunnistamisessa.”

”Onko se koru?” Hammer ehdotti ja otti pussin rikospaikka-tutkijalta.

”Ainakin se on kultaa”, Mortensen myönsi. ”Mikään muu metalli ei säilyttäisi muotoaan yhtä hyvin tulipalossa.”

Hammer käänteli pussia, sanoi olevansa samaa mieltä ja ojensi pussin Wistingille.

Pussissa oli pieni pyöreä ja litteä esine, jossa oli kohokuvio. Wisting siveli sitä peukalolla. Kuvio muistutti kasvoja, mutta noen ja pienten, kiinni palaneiden hitusten vuoksi siitä oli vaikea saada selvää. Ehkä koru oli ollut riipus ja ketju oli ollut jotain muuta metallia ja siksi sulanut.

Wisting hieroi muovia peukalolla kuvion kohdalta. Pari nokista murua irtosi ja hän tuli ajatelleeksi, että ne olivat luultavasti ihokudosta. Hän ojensi pussin kiireesti Mortensenille.

”Ajattelin että Torunn voisi tutkia sitä”, Mortensen sanoi. ”Ehkä hän onnistuu jäljittämään sen.”

Wisting nyökkäsi, käänsi muistikirjasta puhtaan sivun esiin ja kirjoitti pari sanaa.

”Mitä arvelet syytymisyydestä?” hän kysyi sitten.

”Vaikea sanoa”, Mortensen vastasi. He lähtivät samalla kävelemään raunioita kohti. ”Se voi olla mikä tahansa. Sähkövika, kiviin kiehunut kattila, kynttilä...”

”Entä tuhopoltto?” Hammer kysyi.

”Mökki on palanut niin täydellisesti, että varma vastaus ei ehkä koskaan selviä”, Mortensen selitti. ”Mutta tuo minua huolestuttaa”, hän lisäsi ja osoitti mustaksi palanutta kanisteria, joka oli maassa lähellä paikkaa, jossa oli ollut ulko-ovi. Löytö oli merkitty pienellä numeroidulla viirillä.

”Se oli ehkä siinä ennestään”, Mortensen jatkoi. ”Ei ole mitenkään harvinaista, että kesämökillä on polttoainekanisteri.”

”Mutta on myös mahdollista, että polttoainetta kaadeltiin mökin seinille ja kanisteri jätettiin tuohon”, Hammer täydensi.

”Onko muita tietoja?” Wisting kysyi.

”Hyvin vähän”, Mortensen vastasi ja selasi lehtiötään. ”Palokunnalle soitettiin 20.37.”

”Kuka soitti?” Hammer keskeytti.

”Eftangista tuli useampi soitto, liekit näkyivät vuonon eteläpuolellekin.”

Mortensen käänsi sivua.

”Mökki oli ilmiliekeissä kun palokunta ehti paikalle kaksitoista minuuttia myöhemmin. Poliisi tuli 20.54, mutta partio lähti pois saatuaan ilmoituksen, että Stavernin apteekin portailla makasi tajuton mies.”

Wisting nyökkäsi. Partio oli kutsuttu paikalle.

”Sen vuoksi poliisi ei eristänyt palopaikkaa eikä järjestänyt vartiointia”, Mortensen jatkoi, ”mutta ei siihen oikeastaan ollut syytäkään. Palolaitoksen yksikkö oli täällä koko yön.”

”Siinäkö kaikki?” Hammer varmisti.

Mortensen hymyili.

”Ei aivan”, hän sanoi, mutta ei ehtinyt selittää. Ruskettunut mies, jolla oli vaalea puku ja violetti paita, kumartui sulkunauhan alta ja lähti kävelemään heitä kohti.

Wisting meni vastaan, jotta mies ei pääsisi liian lähelle palopaikkaa. Hän oli viisissäkymmenissä ja näytti sellaiselta, joka viettää valtaosan ajastaan toimistossa. Mustiin kenkiin oli tarttunut liejua ja mies yritti hieroa niitä ruohikkoon.

”Voinko olla avuksi?” Wisting kysyi.

”En usko”, mies vastasi ja hymyili niin että vinot hampaat näkyivät. ”Olen maanomistaja”, hän lisäsi.

”Siis Jonny Sundquist”, Wisting totesi ja esitteli itsensä, kun mies oli vastannut myöntävästi.

”Ostin tämän alueen kahdeksan vuotta sitten”, Sundquist kertoi. ”Tämä on komea paikka. Ei tietenkään nyt mutta kesällä tämä on oikea aarre. Mökin vuokrasopimus tuli mukana kaupassa. Alun perin aioin rakentaa tänne loma-asunnon, mutta vuokrasopimusta on vielä muutama vuosi jäljellä.”

Wisting katseli miestä eikä sanonut mitään.

”Älä ymmärrä väärin”, Sundquist jatkoi. ”En minä tuota mökkiä polttanut. Minulle tämä on pitkäaikainen investointi.”

”Tunnetko mökin omistajan, Dag Stubbenesin?”

”Olen tavannut muutaman kerran”, Sundquist vastasi. Hän otti taskusta nenäliinan ja pyyhki kuraa kengänkärjestä. ”Oletko puhunut hänen kanssaan?”

”En vielä.”

”Olen yrittänyt muutaman kerran ostaa hänet ulos vuokrasopimuksesta, mutta hän ei suostunut vaikka tarjoukseni oli erittäin antelias. Siitä syystä meillä on hieman kireät välit, mutta tietysti vain liikesuhteen tasolla.”

”Mitä tarkoitat?”

”Kun uusi maanvuokralaki tuli voimaan pari vuotta sitten, katsoin oikeudekseni hyödyntää investointiani mahdollisimman hyvin.”

”Korotit vuokraa?”

Mies nyökkäsi.

”Paljonko?”

”Vuokra oli pysynyt samana 60-luvulta asti. Stubbenes maksoi vain kahdeksansataa kruunua vuodessa. Uuden lain mukaan vuosivuokra voisi olla yhdeksäntuhatta kruunua.”

”Sehän olisi yli tuhannen prosentin korotus.”

”Lain mukaan vuokraa saa korottaa noin viisi prosenttia vuodessa.”

”Mitä nyt tapahtuu kun mökki on palanut?”

”En tiedä. En ole tutkinut sopimusta niin tarkasti, täytyy pyytää asianajajaa katsomaan sitä, mutta ilman muuta teen Stubbenesille uuden edullisen tarjouksen vuokrasopimuksen purkamisesta.”

Pukumies otti rintataskusta käyntikortin ja ojensi sen Wistingille.

”Jos tulee kysyttävää, niin ota yhteyttä.”

Hän hymyili, kääntyi ja lähti. Vinojen hampaiden takia hymy ei ollut niin miellyttävä kuin hän varmasti toivoi.

Wisting palasi toisten luo ja kertoi keskustelustaan maanomistajan kanssa.

”Mihin me jäämme?” hän kysyi sitten.

”Tähän”, Espen Mortensen sanoi. ”Kuinka usein sattuu kaksi vakavaa tapausta yhtä aikaa?”

”Mitä tarkoitat?” Wisting kysyi.

”Samana iltana kun löysit vatsaan ammutun miehen Stavernista, vuoron toisella rannalla paloi mökki jossa kuoli ihminen.”

Wisting katsoi Mortensenia.

”Luuletko että tapaukset liittyvät yhteen?”

”Luulen”, Mortensen vastasi. ”Eikä vain siksi, että ne sattuivat samaan aikaan.”

”Vaan...?” Hammer jatkoi, kun Mortensen vaiken.

Mortensen hymyili tietäväisesti ja vei heidät katsomaan numeroituja viirejä, jotka oli pistelty maahan mökin edustalle lähelle suurta kiveä. Kiven päällä oli aurinkokello.

”Tyhjiä hylsyjä”, Wisting sanoi ja kyykistyi viirin numero seitsemän viereen.

”Suurta kaliiperia”, Mortensen lisäsi. ”Olen löytänyt kahdeksan, mutta niitä on varmasti enemmän.”

Wisting nousi ja katseli tyhjiä hylsyjä, jotka lojuivat kärven-tyneessä ruohikossa.

”Ne ovat voineet olla täällä jo pitempään”, hän huomautti, vaikka ei uskonut sitä itsekään. Wisting perääntyi pari askelta saadakseen laajemman kuvan tilanteesta. Hän yritti kuvitella mitä oli tapahtunut ja pelästyi, kun tapausten kulku alkoi hahmottua.

Wisting yskähti, kiersi aurinkokellon kaksi kertaa ja pysähtyi sitten katsomaan jotain, mikä oli suuren kiven vieressä.

”Huomasitko tuon?” hän kääntyi kysymään Mortensenilta.

Nuori rikospaikkatutkija kumartui. Hän kirosi hiljaa, otti haalareiden taskusta pihdit ja nosti niillä litistyneen luodin, joka oli tunkeutunut osittain maahan.

Wisting katseli luotia, sitten tyhjiä hylsyjä ja kääntyi lopuksi katsomaan paikkaa, jossa mökki oli ollut.

”Täällä tapahtui eilen illalla jotain”, hän aloitti. ”Ja joku on kovalla kiireellä yrittänyt hävittää jäljet.”

Toiset eivät sanoneet mitään.

”Vaikuttaa siltä että täällä ammuskeltiin”, Wisting jatkoi ja osoitteli aurinkokelloa ja mökin raunioita vuorotellen kuvaten laukausten suuntaa. ”Joku suojautui kiven taakse ja vastasi mökiltä tulleeseen tulitukseen.”

”Tai päinvastoin”, Hammer huomautti.

”Joka tapauksessa täällä ammuskeltiin.” Wisting kääntyi selin koleaan tuuleen ja katsoi Viksfjordenia pitkin Stavernin suuntaan. ”Olen samaa mieltä kanssasi, Mortensen. Mökkipalon ja apteekin portailta löytyneen miehen välillä on yhteys.”

Wisting siveli tihkusateen kastelemia kasvojaan. Muutama musta lintu raakkui yksinäisessä puussa lähellä rantaa ja nousi lentoon. Wisting katseli niiden perään ja mietti edessä olevaa tutkintaa. Hän oli ollut poliisina kaksikymmentäviisi vuotta ja häntä pidettiin yhtenä poliisipiirin kokeneimmista rikostutkijoista, joten Tønsbergissä istuvat esimiehet määräisivät varmasti hänet tutkinnanjohtajaksi. Siitä hän oli hyvillään. Hän halusi kiihkeästi tietää, mitä viimeisen vuorokauden aikana oli tapahtunut. Jutussa oli arvaamattomia ulottuvuuksia eikä hän halunnut missään tapauksessa jättää sen tutkintaa muille.

Wisting veti keuhkoihinsa viileää ilmaa ja pohti mielessään muotoutuvaa teoriaa. Päätelmät saattoivat olla hätäisiä, mutta hän selvitti kurkkuaan ja päätti kertoa toisille, mitä arveli tapahtuneen.

”Apteekkimies tuli tänne veneellä eilen illalla.” Hän osoitti pientä huteraa laituria. ”Yhden tai useamman seuralaisen kanssa.”

Mortensen ja Hammer nyökkäsivät. Tähän asti he olivat samaa mieltä.

”En tiedä miksi”, Wisting jatkoi. ”Ehkä he tulivat tappamaan miehen joka oli mökillä eikä mies antautunut ilman taistelua, mutta lopulta he onnistuivat. Ammuskelussa yksi heistä haavoitui vakavasti. Silloin heille tuli kiire. He kaatelivat polttoainetta mökin seinille ja sytyttivät sen palamaan, jotta ruumis katoaisi mökin mukana, ja lähtivät pakoon haavoittuneen kanssa.”

”Eivätkä voineet viedä miestä sairaalaan”, Hammer jatkoi. ”Siellä olisi kysely liikaa.”

”He jättivät miehen apteekin portaille ja laukaisivat murtohälyttimen tietäen, että poliisi tulisi nopeasti paikalle”, Mortensen lopetti.

”Vahinko etteivät he jättäneet häntä pankin portaille”, Hammer sanoi. ”Poliisi olisi tullut yhtä nopeasti ja miehet olisivat näkyneet valvontakameran nauhalla.”

”Voivat he silti näkyä.” Mortensen muuttui hajamielisen näköiseksi ja kääntyi sitten Wistingiin päin. ”Se auto josta ne vanhat naiset puhuivat... Sen täytyi ajaa Sparebankenin ohi.”

Wisting nyökkäsi. ”Auto voi näkyä valvontakameran kuvassa.”

”Tarkistan asian”, Mortensen lupasi ja vilkaisi kelloa. ”Minulla on pankissa tuttava, joka voi auttaa.”

”Heillä oli sekä auto että vene?” Hammer varmisti.

”Tänne pääsee helpoimmin veneellä”, Wisting puolusti teoriaansa. ”Se on myös huomaamattomin tapa. Jos he olisivat jättäneet auton maantien varteen, naapurit olisivat voineet huomata sen ja kiinnijäämisen vaara olisi ollut suurempi.”

”Etsimmekö auton lisäksi vielä venettäkin?” Hammer katseli levottomasti aaltoilevalle vuonolle.

”Emme me”, Wisting korjasi. ”Sinä. Vene on jossain Stavernin seudulla. Käy pienvenesatamissa. Kysele ihmisiltä.”

Hammer kohautti olkapäitään ja otti nuuskarasian taskusta.

”Sen jälkeen kun olet puhuttanut naapureita täällä”, Wisting lisäsi.

”Niin niin”, Hammer huokaisi. Hän työnsi nuuskaa huulen alle ja irvisti.

”Mökin omistaja”, Wisting jatkoi ja otti muistikirjan esiin. ”Missä hän asuu?”

”Dag Stubbenes?” Mortensen vilkaisi taas kelloa. ”Hän on lukion opettaja. Tavoitat luultavasti hänet koululta.”

”Hyvä”, Wisting sanoi ja käänsi selkensä pallopaikalle. ”Minulla on kysyttävää.”

4

Wisting valitsi kymmennumeroisen puhelinnumeron, jonka osasi jo ulkoa. Aikaero Sambiaan oli kaksi tuntia, mutta Ingrid oli varmasti vielä Lusakan laidalla pienellä koululla, jossa Norad vastasi opetuksesta.

Puhelimesta kuului miesääni. Wisting ei saanut nimestä selvää vaikka linja olikin erinomainen.

”I would like to speak to mrs. Ingrid Wisting”, hän sanoi tottuneesti esittelemättä itseään.

”One moment”, miesääni vastasi, mutta Wisting tiesi että voisi joutua odottamaan pitkään.

Yleensä hänellä oli hiukan huono omatunto, kun hän soitti Ingridille työpuhelimesta. Taloustoimistossa oli väkeä, joka merkitsisi eritellyssä puhelinlaskussa kohdan *Sambia* keltaisella tussilla, mutta tällä kertaa hänellä oli hyväksyttävä syy jos joku tulisi kysymään. Hän ei ollut koskaan kuullut Dag Stubbenesista, mutta mies oli ilman muuta ollut Ingridin työtoveri lukiossa.

”Hello”, puhelimesta kuului.

”Minä täällä”, Wisting sanoi ja kertoi pikaisesti kuulumiset ennen kuin meni varsinaiseen asiaan. ”Tunnetko Dag Stubbenesin? Lukion opettajan?”

”Dagin? Onko hänet pidätetty?”

”Ei, miksi sinä sellaista kysyt?”

”Koska soitit. Onko hän tehnyt jotain laitonta?”

”En tiedä vielä”, Wisting vastasi ja kertoi sitten lyhyesti mistä oli kyse.

”Hän on ollut koululla niin kauan kuin muistan”, Ingrid aloitti. ”Vähän omituinen tyyppi. Häntä on vaikea päästä lähelle.”

”Millä tavalla?” Wisting kysyi ja kääntyi parkkipaikalle Thor Heyerdahlin lukion taakse.

”Hän on hiljainen ja sulkeutunut. Ei puhu juuri koskaan itsensä. Mutta on vaikea kuvitella, että hän olisi sekaantunut tulipaloon ja kuolemantapaukseen.”

Wisting löysi vapaan pysäköintiruudun ja hymyili. Ingrid uskoi kaikista hyvää.

”Oppilaat kunnioittavat häntä”, Ingrid jatkoi. ”Niin on ollut aina, se saattaa liittyä hänen temperamenttiinsa.”

”Millaiseen temperamenttiin?”

”Hän raivostuu jos asiat eivät suju hänen mielensä mukaan tai hän ei saa tahtoaan läpi, mutta se menee nopeasti ohi.”

Wisting kyseli lisää Kaupangin mökin omistajasta, ja vastauksista muodostui kuva äreästä ja katkerasta miehestä, joka oli kuitenkin pohjimmiltaan hyvä.

”Odotan sinua kotiin”, Wisting sanoi puhelun lopuksi.

”Vielä kaksi viikkoa, sitten nähdään Gardermoenissa.”

”Soitan illalla”, Wisting sanoi ja toivoi, että voisi pitää lupauksensa.

Viistosti parkkipaikan poikki käveli tuttu mies, jolta voisi kysellä lisää. Knut Pedersen oli ollut jo lähes kolmekymmentä vuotta merkittävä henkilö kommunistipuolueen paikallisosastossa. Wisting näki toisinaan tämän iäkkään lukionopettajan torilla myymässä Luokkataistelu-lehteä. Joskus hän ostikin lehden.

Wisting ehti nyökätä vanhalle kommunistille ja kysyä tämän opettajakollegaa, kun kulman takaa tuli isokokoinen, vähän alle kuusikymppinen mies, jolla oli tuuhea valkoinen parta ja pöröinen tukka. Hänellä oli siniset farkut ja punaruutuinen paita.

Knut Pedersen kertoi että hän oli Stubbenes ja jatkoi matkaansa.

Wisting huusi Stubbenesia, kun mies pysähtyi vanhan Fordin viereen.

”Niin?” mies vastasi hämmästyneenä ja hypisteli autonavaimia.

”William Wisting poliisista. Asia koskee kesämökkisi paloa.”

Partamies siirsi salkun toiseen käteen ja puristi lujasti Wistingin ojennettua kättä, mutta näytti epävarmalta.

”Mitä siitä?” hän kysyi ja työnsi autonavaimen lukkoon.

”Olemme aloittaneet tutkinnan...” Wisting sanoi.

”Miksi?” mies keskeytti.

”Muun muassa syytymissyyntä selvittämiseksi.”

”Niin tietysti, mutta siitä minä en tiedä mitään.”

Dag Stubbenes avasi auton oven ja käänsi selkänsä Wistingille.

”Minulla olisi silti muutama kysymys”, Wisting sanoi ja tarttui oveen varmistaakseen, ettei mies pamauttaisi sitä kiinni.

”Millaisia kysymyksiä?”

”Muun muassa siitä, kuka mökkiä käytti.”

”En muista nimeä. Täytyy katsoa kotona papereista.”

Wisting irrotti otteensa ovesta.

”Selvä”, hän sanoi hymyillen. ”Aja edellä niin minä tulen perässä.”

Dag Stubbenes katsoi häntä häkeltyneenä, mutisi sitten jostain epäselvää ja istui autoon.

länkäs opettaja asui pienessä, vanhassa omakotitalossa Tenvikissä aivan lähellä rantaa. Wisting pysäköi oman autonsa miehen auton taakse sorapintaiselle pihatielle ja ihmetteli, miksi Stubbenes oli vuokrannut mökin. Talosta oli lyhyempi matka meren rantaan kuin mökistä.

”Tule sisään”, Stubbenes mutisi ja käveli pää kumarassa ulko-ovelle.